С.А."Д.А.Ценов" - Свищов
Вх.№ 93.00-5 / 22.05.2018г.

До СА „Д. А. ЦЕНОВ"
Катедра „ФИНАНСИ И КРЕДИТ"

РЕЦЕНЗИЯ

От рецензент (име, академична длъжност и научна степен):
Доц. д-р Йорданка Пасева Велчева от РУ „А.Кънчев" .

Научна специалност на рецензента:
„ Икономика и управление ", „Счетоводство"

Позиция на рецензента:
Рецензент по процедура за защита на образователна и научна степен „Доктор " по докторска програма „ Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка" (Финанси)

Рецензиран автор на докторат:
*Докторант **ЯРОСЛАВ ПЕТРОВ ПЕТРОВ** (с докт. №D 020214114)*

Наименование на дисертационния труд:
„Проблеми и перспективи пред международното фискално сътрудничество при изграждане институциите за финансово разузнаване в Република Косово"

Звено, където докторантът е зачислен:
Катедра „ Финанси и кредит " и факултет „ Финанси " при СА „Д. А. Ценов " — Свищов

Научен ръководител на докторанта:
Доц. д-р Валентин Милинов от катедра „ Финанси и кредит " към факултет „ Финанси " при СА „Д.А.Ценов " — Свищов

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие с изискванията за структурата на рецензия за придобиване на ОНС „Доктор", приети в СА „Д. А.Ценов" и нормативните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в РБългария, Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в РБългария и ГТПЗРАС в СА „Д.А.Ценов". Дисертационният труд е обсъден цялостно на заседание на катедра „Финанси и кредит" към Факултет „Финанси" при Стопанска академия „Д. А. ЦЕНОВ" - гр. Свищов.

Обект на изследването са институциите за финансово разузнаване на Република Косово, както и тези на страните от Балканския полуостров и региона. **Предмет на разработката** са мерките, които се предприемат от страна на държавните и международни институции за превенция на изпирането на пари и финансиране на тероризма.

***Обемът** на дисертационния труд* е 167 стандартни страници. Състои се от: Въведение – 5 стр.; Изложение в четири глави – общо 122 стр., Заключение – 7 стр., списък на използваната литература - 10 стр. В изложението са поместени 20 таблици и 14 графики. Включени са 15 бр. Приложения. **Литературата** обхваща 115 заглавия, от които 27 на български език, а останалите на английски език. Използвани са 34 информационни източника от ИНТЕРНЕТ. Посочените литературни източници включват нормативни документи и основната литература в областта на изследвания проблем.

Резултатите от разработката са публикувани в 5 научни статии и 3 научни доклада.

II. ПРЕЦЕНКА НА ФОРМАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Темата на дисертационния труд е **посветена на актуалните проблеми**, свързани с *навлизане на парични потоци с незаконен произход в икономиките на Република Косово и държавите от Балканския полуостров, последващото изпиране на пари и финансиране на тероризма, което изисква и изграждането на адекватни институции за превенция и противодействие.* Особен акцент е поставен на *финансово-икономическия аспект* на изследваните проблеми.

В дисертационния труд е поставена за тестване следната **изследователска теза:** *Ефективната превенция на изпирането на пари и финансирането на тероризма се постига чрез съвместна работа на финансовите институции и държавната администрация на национално ниво, както и международно сътрудничество с чуждестранни администрации и*

интернационални организации, позволяващо обмен на опит, кадри, информация, регулации и „добри практики“. Обоснованата актуалност, посочените обект и предмет, както и формулираната теза могат да се определят като **дисертабилни** и отговарящи на изискванията за провеждане на съвременно научно изследване.

Докторантът си поставя за **цел** да се представят и анализират основните проблеми, съпътстващи изграждането и поддържането на действащ механизъм за финансово разузнаване в Република Косово, въз основа на което да се извлекат ползите от този механизъм за страните от Балканския полуостров и в частност за България.

За постигане на поставената цел се изпълняват следните *преформулирани* ***задачи:***

- → Да се анализират проблемите, свързани с *финансовите потоци от престъпна дейност,* както и влиянието им върху финансовата система и икономиката.
- → Въз основа на обобщаване националната и международна практика и критичен анализ на теоретичните и методологични изследвания в областта на финансовото разузнаване, превенцията на изпирането на пари и финансирането на тероризма да се определи *мястото и ролята на институциите за финансово разузнаване.*
- → Да се направи опит за измерване, анализ и оценка на процесите по изпиране на пари в Косово и държавите от Балканския полуостров и се разкрият специфичните за региона тенденции.
- → На база извършения анализ на постигнатите резултати при изграждането на институциите за финансово разузнаване на Република Косово, да се изведат препоръки за усъвършенстване на дейностите по превенция изпирането на пари и финансирането на тероризма, както в национален, така и в международен аспект.

Структурата на дисертацията е **логически изградена и е подчинена на изпълнението на поставените цел и задачи.**

Първата глава е посветена на изясняване същностните характеристики на финансовото разузнаване като основен механизъм за противодействие на негативните последици от навлизането в иконфомиката на парични потоци с нелегален произход. Разгледани са специфичните особености на понятията *«изпиране на пари» и « финансиране на тероризма»* и са *обособени две разновидности на последиците от тях.*

Представени са Международните стандарти и законодателство - основни конвенции, спогодби и препоръки като доказателство за волята на международната общност за борба с този тип престъпления. Докторантът е *показал **добро познаване** на състоянието на изследваните проблеми* и е направил логични изводи относно негативния ефект на изпирането на пари в почти всички аспекти на обществения живот и при това в дългосрочен план и относно справянето с този тип престъпления само чрез съвместните координирани усилия на всички страни.

Във **втора глава** е разгледано международното фискално сътрудничество и обмена на финансово-разузнавателна информация. Изяснени са функциите на основните международни организации, които имат основна роля в борбата за изпирането на пари и финансирането на тероризма. Анализирани са различните модели, прилагани в държавите от Балканския полуостров (12 държави), при изграждане на ключови агенции, чиято дейност е пряко свързана с борбата с данъчни и финансови престъпления, както и при създаването и функционирането на звената за финансово разузнаване (ЗФР) и при обмена на информация. Направен е изводът, че все още сътрудничеството между държавните финансови институции и частните такива със ЗФР не е на необходимото ниво.

В **трета глава** са направени **количествени оценки** на процесите по изпиране на пари в Косово и държавите от Балканския полуостров. Измерена е зависимостта между процесите по изпиране на пари и икономическия растеж на Косово за периода от 2006 г. до 2016 г. с помощта на линейния регресионен анализ. Приложен е „гравитационния модел" за измерване нивото на изпиране на пари в държавите от Балканския полуостров. Направени са **обосновани изводи** относно приоритета на мерките срещу престъпната дейност, пораждаща незаконните капитали, необходимостта от специфичен подход при превенцията на навлизането на такива капитали от различните държави в региона, както и за липсата на официална информация за тези процеси.

Четвърта глава е посветена на проблемите по изграждането на институциите за финансово разузнаване в Република Косово. Проследено е развитието в административните структури, свързани с финансовото разузнаване в Република Косово. Анализирана е дейността на създаденото през 2010 г, Звено за финансово разузнаване (FIU-K) като независим орган. В **заключението** са направени подходящи препоръки към компетентните институции на Република Косово, международните организации на ЕС и институциите на останалите държави от Балканския полуостров.

Използваният в дисертационния труд **език** е на високо професионално ниво.

Обемът отговаря на изискванията. Използваният **инструментариум** е подходящо подбран.

Авторефератът отразява основните моменти в дисертацията. Налице е пълно съответствие на целта, задачите, структурата, тестваната теза и получените резултати на дисертационния труд в дисертацията и автореферата. *Би могло в реферата да се дадат някои основни таблици и графики.*

Спазени са правилата на **научната етика.**

III. НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Формулираните от докторанта **приноси** не кореспондират в необходимата степен с темата и формулираната теза на дисертационния труд

Приносите биха могли да бъдат преформулирани по следния начин:

1. *Систематизирани са основните теоретични постановки, имащи отношение към превенцията на изпирането на пари и финансирането на тероризма, като фокусът е поставен върху тяхното финансово-икономическо проявление и ролята на институциите от финансовия сектор в това отношение.*

2. *Установена е тенденцията за все по-голяма ангажираност на международната общност за справяне с изпирането на пари и финансирането на тероризма в отговор на нарастването на този тип престъпления.*

3. *Приложен е регресионно-корелационен анализ за оценка на зависимостта между процесите по изпиране на пари и икономическия растеж на държава от Балканския полуостров (Република Косово). Получените резултати от изследването определят като приоритет мерките срещу престъпната дейност, пораждаща незаконните капитали.*

4. *Приложен е, за първи път, „Гравитационен модел" за измерване нивото на изпиране на пари в държавите от Балканския полуостров, което позволява да се разкрие необходимостта от специфичен подход при превенцията на навлизането на такива капитали от различните държави в региона*

5. *Идентифициран е приносът на международните организации за изграждане на институциите за финансово разузнаване в Република*

Косово и е разкрита ролята на сътрудничеството с финансовите институции на страната, както и разширяване на по-нататъшното сътрудничество с международните организации за обмен на разузнавателна информация.

Посочените приноси в дисертационния труд се свеждат до адаптиране и приложение на известни методи в нови области, обогатяване и конкретизиране на съществуващи научни знания, имат теоретична и практическа значимост.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Липсват формулирани хипотези, чрез които да се докаже изследователската теза. Не всички изводи, както и приносите, кореспондират в достатъчна степен с темата и изследователската теза.

На база разполагаемите данни, би могло да се изследва зависимостта между броя на досъдебните производства и броя на подадените уведомления за съмнителни операции, както и връзката между подадените уведомления и сумата на паричните операции, извършени в брой, като индикации за ефективност от изследваната дейност.

V. ОБОБЩЕНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ОЦЕНКА

На дисертационния труд може да се даде **положителна оценка.**

На основание актуалността на дисертационния труд, показаните способности на докторанта за провеждане на изследвания, анализи и обобщения, както и предвид постигнатите приноси, предлагам на УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ, на ЯРОСЛАВ ПЕТРОВ ПЕТРОВ , ДА БЪДЕ ПРИСЪДЕНА образователна и научна степен „Доктор" по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка" (финанси), с *докт. №D 03021575* и научен ръководител доц. д-р Валентин Милинов.

22.05.2018 г.

Гр. Русе

Рецензент: .....

(доц. д-р Йорданка Велчева)